

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 16 december 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om baseball på idrottsforum.org](#)[Läs mer om sportfilm på idrottsforum.org](#)

Av de fyra stora amerikanska folksporterna, amerikansk fotboll, basketball, ishockey och baseball, så är det den senare som mest präglad amerikansk kultur, samtidigt som det är den sport som bäst reflekterar ett slags amerikanskt idealtillstånd. Baseball är i och för sig inte bara en amerikansk sport; regerande världsmästare är Kuba, och olympisk mästare är Sydkorea. Men det är i USA som spelet överskrider sportens gränser, det är där baseball blivit en kulturell ikon, vilket kan beskådas i bland annat "**Baseball: As American as Apple Pie**", en kommenterad samling basebalkulturella uttryck på Library of Congress. I det omfattande materialet saknas dock filmer om baseball – inte att undra på kanske, filmer samlas på annat sätt, och filmer med basebalmotiv finns det massor av. Peter Dahlén har, svag som han är för både sportfilm och baseball, läst två böcker som just handlar om hur baseball skildrats i amerikansk film. Den första, *Stars, Stripes and Diamonds: American Culture and the Baseball Film* av Marshall G. Most och Robert Rudd (McFarland), tar ett brett grepp över sitt undersökningsområde genom att inleda studien vid filmens stappande första försök i slutet av 1800-talet och sedan följa utvecklingen fram till våra dagar. Den andra boken är skriven av Wes D. Gehring och heter *Mr. Deeds Goes to Yankee Stadium: Baseball Films in the Capra Tradition* (McFarland). Gehring studerar åtta baseballfilmer som kan infogas i Capratraditionen i amerikansk film, populistiska feel good-filmer med brett publiktycke. Vår recensent demonstrerar sina omfattande kunskaper om såväl film som baseball – och amerikansk populärkultur – i två fylliga och läsvärda recensioner.

Baseball på bio

Peter Dahlén

Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen

Marshall G. Most & Robert Rudd
**Stars, Stripes and Diamonds:
American Culture and the Baseball
Film**

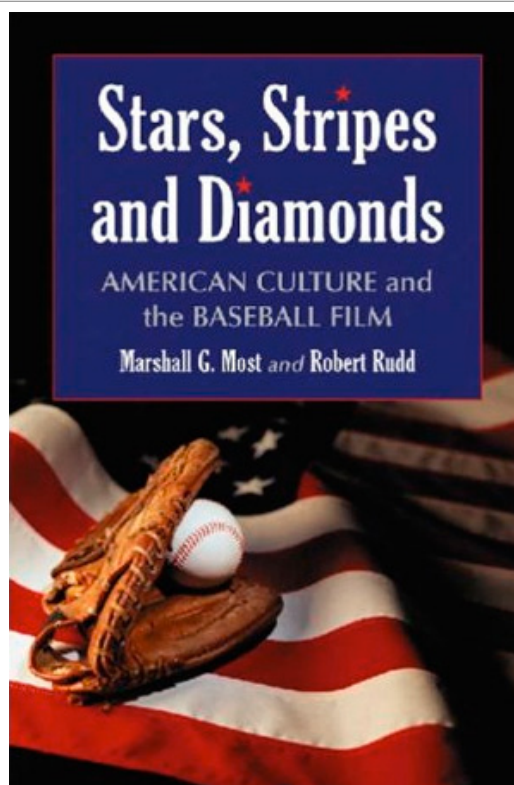
200 sidor, hft., ill.

Jefferson, NC: McFarland 2006

ISBN 978-0-7864-2518-1

Baseballfilm och den amerikanska kulturen

Att försöka föreställa sig ett USA utan baseball är inte helt lätt. Baseballsporten har varit en konstant i amerikanskt samhällsliv i cirka 150 år och har därigenom kommit att utöva stor kulturell påverkan. Baseball har också varit ett stående inslag inom filmen sedan mediets födelse på 1890-talet. I sin bok *Stars, Stripes and Diamonds. American Culture and the Baseball Film* (McFarland, 2006), analyserar Marshall G. Most & Robert Rudd baseballfilm som en egen genre, med fokus på det ideologiska mönster som filmerna ger uttryck åt. Författarna, som

båda är *associate professors* vid Department of Communication, Boise State University, Idaho, menar att baseballfilm artikulerar en klar vision om det amerikanska samhället och dess centrala värden. Den allmänna uppfattningen i USA är att baseball står för allt det som är – eller en gång var – bra med USA. Baseballsporten fyller därför viktiga identitetspolitiska funktioner.

Det är hur dessa kopplingar mellan baseball och amerikansk kultur gestaltar sig i baseballfilm som Most & Rudd vill undersöka närmare. En grundläggande utgångspunkt för deras studie är att all film både reflekterar och bidrar till att skapa kulturella värden och föreställningar. Detta blir särskilt tydligt i baseballfilm, menar Most & Rudd. Dels eftersom baseball ger ett tydligt uttryck åt grundläggande föreställningar om det amerikanska samhället som existerade redan innan denna idrottsgren växte fram under andra halvan av 1800-talet, dels därför att baseballfilm inte bara ger en idealiserad bild av baseballsporten och dess hjältar – för de är verkligen hjältar i den amerikanska kulturen – utan också en idealiserad bild av USA som nation. Baseballfilm bidrar därigenom ytterligare till att kulturellt och ideologiskt binda samman förhärskande värden och identiteter som finns i baseballsporten och i nationen generellt.

Det är särskilt dessa dikotomier som tematiseras och vävs samman i amerikansk baseballfilm:

Storstad / Landsbygd

Industri / Jordbruk

Individ / Kollektiv

Infödd / Immigrant

Vit / Färgad

I inledningskapitlet, "America's Game", tecknar författarna en historisk bild av baseballsporten och huvudkomponenterna i den världsbild som denna sport ger uttryck åt – en kulturell vision som redan från början också genomsyrat baseballfilmen.

Baseballsporten växte fram på bred front under den framstegsvänliga era ("Progressive era") som inleddes på 1870-talet, efter inbördeskriget 1861–1865. Nu inleddes en epok som kännetecknades av snabb industriell och ekonomisk utveckling. Bland de många orsakerna till och grunderna för den samhällsutveckling som tog fart under andra halvan av 1800-talet kan nämnas färdigställandet av den första järnvägen från kust till kust 1869, samt den ökade befolkningen till följd av en massiv invandring perioden 1840–1910, och som hade sin topp 1900–1910; USA tog då emot cirka 50 miljoner människor (varav drygt 1 miljon svenskar). Dessutom var indianernas motstånd helt krossat 1890. År 1913 införs löpande band vid Fords bilfabriker, ett tecken på den industriella utvecklingen.

Det var framför allt det ekonomiska uppsvinget i de industrialiserade nordstaterna som lade grunden till USA:s stormaktställning. Den yttre expansionen påbörjades vid 1800-talets slut, då USA började uppträda alltmer dominerande i Latinamerika och Stilla Havet. Denna begynnande imperialism manifesterade sig bland annat i kriget mot Spanien 1898, som gav USA Puerto Rico, Filippinerna och Guam samt inflytande på Cuba. År 1902 fick USA rätt till Panama-kanalen.^[1]

Baseballsportens ökade popularitet och betydelse i det amerikanska samhällslivet under denna era har att göra med dess pastorala förtecken och förmåga att framkalla nya hjältar som nationen kunde se upp till. Baseballsporten som den utövades på fält och gräsplaner var alltså redan från början omgärdad av nostalgiska, anti-industriella värden – samtidigt som baseball i egenskap av lagsport inpräntade värden som främjade arbetslivet i industrisamhället, såsom disciplin, lagarbete och att betydelsen av att underordna sig kollektivet.

I kapitel 2, "Baseball on film: 1898–2005", görs en sammanfattande beskrivning av genrens epokvisa utveckling. Den första baseballfilmen, *The Ball Game*, dateras till 1898. Den var producerad av Edison Company för deras tittskåp, som kallades för Kinetoscope, och visade en dokumentär snutt med ett baseballag från Newark, New Jersey. Året därpå, 1899, gjordes den första, mycket enkla spelfilmen, *Casey at the Bat*, av samma bolag. Den bestod av en scen och spelades in på Edisons egendom i West Orange, New Jersey. Filmen, säkerligen inte längre än en minut, visar inget annat än en upphettad diskussion mellan en slagman och en domare som utmynnar i ett bråk med alla inblandade. De följande åren producerades flera kortfilmer av liknande slag, varpå nyhetens behag med att kunna se rörliga bilder på baseballspelare svalnade.

I kapitel 3, "The Community of Baseball", beskrivs de gemenskaper som baseballfilmerna skildrar. Detta är vad baseballfilmer först som sist handlar om, nämligen ideala, utopiska bilder av grupp- och samhällsgemenskap. Enligt baseballsportens ideologer handlar baseball, och sport i allmänhet, om att bygga gemenskaper i det alltmer splittrade, fragmenterade och individualiserade amerikanska samhället. Det speciella med baseballens vision om den goda samhällsgemenskapen är dess betoning på det pastorala idealet: "a peaceful, cohesive community governed by shared, deeply-held traditional values. And this is the vision of community which permeates baseball films." (s. 65) De traditionella värden som här dyrkas är medkänsla, rättvisa, hårt arbete och hängivenhet för spelet (baseball). Det är inom ramen för denna gemenskap som individen ges möjlighet att odla sina talanger och förverkliga sina drömmar och mål. I baseballfilmen lär man ut detta genom att visa hur själviska egon i spelartruppen lär sig offra sig för och underordna sig kollektivet; att ta hänsyn till och hjälpa sina lagkamrater. Belöningen för den som gör detta är inte bara succé på baseballarenan utan också i det civila livet. Omvänt kan ett

lag bara bli framgångsrikt om man lojalt och solidariskt kämpar med och för varandra. Faktum är att basebollfilmer, med få undantag, framställer ett hängivet engagemang för laget/gemenskapen som den enda vägen till personlig lycka och målluppfyllelse. Basebollfilmer tillhandahåller alltså en magisk lösning på spänningen mellan individ och kollektiv.

I kapitel 4 och 5, "Booze, Broads, and Baseball" respektive "For Love of the Game", undersöks hur basebollhjälten porträtteras i basebollfilm. Basebollhjälten är den ideala individen i det exemplariska kollektiv som basebollaget utgör. Basebollaget blir till sinnebilden för en utopisk, idyllisk samhällsgemenskap som individen underordnar sig, men som också skapar möjlighet för individen att utveckla och förverkliga sig genom. Det är hjälten som visar vägen genom handfasta prov på hängivenhet, ödmjukhet, uppoffring, osjälviskhet, omtanke, disciplin och hårt arbete, kort sagt: av en hög och oantastlig moral. Hjälten är också trogen sin kära och äktenskapslöftet.

För att visa hjältens hårda kamp och de hinder han – eller stundom hon, som i *A League of Their Own* (1992) med Madonna och Geena Davis – har att överkomma framställs han ofta som sprungen ur enkla villkor, gärna från landsbygden. En annan variant är att hjälten hamnar på snedspår, genom att lockas av fala kvinnor, krogsvängen eller mutor från giriga och samvetslösa lagägare och bookmakers, men sedan pånyttföds – återuppstår – andligen och moraliskt, inte sällan genom hjälp från omtänksamma lagkamrater och tränare, för att sedan ta ansvar och leda laget till en välförtjänt framgång. Genom hjältens succé lär basebollfilmen ut att vem som helst, även du och jag, kan lyckas och bli en hjälte i och för det amerikanska samhället, bara vi jobbar hårt och målmedvetet, samt sätter lagets/kollektivets bästa framför egen materiell vinning. Mer än något annat, vid sidan av sin hustru, älskar hjälten baseball, som ska spelas för dess egen skull och vara ett mål i sig, inte ett medel till rikedom och kändisskap. Den exemplariske hjälten i basebollfilm är Gary Cooper som legendaren Lou Gehrig i *Pride of the Yankees* (1942). Ett annat gott exempel är Robert Redford som (den fiktive) Roy Hobbs i *The Natural* (1984).

” Genom hjältens succé lär basebollfilmen ut att vem som helst, även du och jag, kan lyckas och bli en hjälte i och för det amerikanska samhället, bara vi jobbar hårt och målmedvetet, samt sätter lagets/kollektivets bästa framför egen materiell vinning.

Kapitel 6, "Don't Bet on It", handlar om vad som i basebollmytologin är det största hotet mot spelet, nämligen "gamblers", bookmakers. Utpressning och mutor [bestikkelse] från spelsyndikat är det som mer än någonting annat hotar basebollsportens moralkoder och integritet. Ytterst handlar det om att utöva sporten – att spela baseball – av kärlek till spelet eller att göra det för pengarnas skull. Att låta sig mutas för att inte göra sitt bästa är det yttersta sveket mot spelet som idé. Problemet med "gambling" inom baseball har av sportens ideologer kommit att definieras som en moralisk fråga, även om det i slutändan är en ekonomisk fråga eftersom gambling hotar att undergräva sportens strukturella stabilitet och lagägarnas profitutrymme. Genom att omdefiniera vad som i grunden är en politisk och finansiell fråga, dvs. möjligheterna att inom ramen för den förhärskande samhällsordningen (marknadskapitalism) utnyttja och korrumpiera spelet för ekonomisk vinning, till ett moraliskt imperativ – ett påbud om att alltid stå upp för spelets idé och överenskomna regler – har basebollsportens ideologer inte bara definierat en viktig komponent i den amerikanska nationalsporten, utan i förlängningen också i den amerikanska kulturen: betydelsen av att hålla sig till spelets, och i förlängningen marknadens, regler, dvs. att hålla sig till "fair play"-idealet både inom idrotten och i samhället i stort, så att konkurrensen – allas rätt att delta och konkurrera på lika villkor – inte snedvrids till någons fördel och någon annans nackdel.

I kampen mot mutor och fusk inom basebollsporten har filmmediet varit en viktig allierad, eftersom hotbilderna här dramatiserats och tydliggjorts för den breda allmänheten på ett pedagogiskt lättillgängligt sätt. Författarna skriver (s. 116): "No mass medium has been a more conscientious ally in baseball's war on gambling than American film. For more than half a century, baseball films have consistently framed gambling as an absolute evil." Man skall alltså inte underskatta mediernas och populärkulturens betydelse när det gäller att för gemene man och kvinna klagöra idrottens ideologier, värdeskalor och moraliska imperativ.

Gambling är också det som ligger bakom den största skandalen, det största traumat, i basebollsportens historia, nämligen den så kallade "Black Sox Scandal" som inträffade 1919, då ett antal spelare i Chicago White Sox tog mutor för att lägga sig i slutspelet (World Series) mot Cincinnati Reds. Denna mörka händelse i det amerikanska kulturlivet – ty baseball *har* en enorm betydelse i amerikansk kultur – tematiseras på olika sätt i två filmer från det avslutande 1980-talet, *Eight Men Out* (1988) och *Field of Dreams* (1989), i vad som kan betecknas som försök att ge en förklaring till det inträffade och därmed bidra till att läka såren. I båda filmerna får några av spelarna, och då speciellt den mest legendariske av dem alla, Shoeless Joe Jackson, upprättelse – i *Eight Men Out* genom att gamblers och giriga lagägare ges skulden för det inträffade, i *Field of Dreams* genom spelarnas bokstavliga återuppståndelse på ett fält – Drömmarnas Fält – i Iowa, när bonden Ray Kinsella (Kevin Costner) får en kallelse från högre makter och bygger en baseballplan på sin kornåker. Denna baseballplan, ursprungligen byggd för filmen, är i dag en helgedom som många basebollfans årligen vallfärdar till, för att umgås, för att spela med varandra och för att se på uppvisningsmatcher.

I kapitel 7, "I hate This #*%# Song", fortsätter författarna att beskriva den symbolik och retorik filmmakarna använder sig av för att gestalta hängivna basebollälskare, denna gång genom nubbilder av giriga och cyniska ägare

vilka bara är inne i spelet för pengarnas och kändisskapets skull. De lagägare som skildras positivt i filmerna är just de som hyser en äkta och oförställd kärlek till basebollsporten. Ett sätt att skildra ägaren som ond (egoistisk materialist) eller god (altruistisk basebollälskare) är att visa hur de handlar efter att ha ärvt ägarskapet till ett lag från en basebollälskande far eller annan släkting: för de det goda arvet vidare eller fördärvar de det och därmed laget och dess inre harmoni? Most & Rudd menar att negativa skildringar av lagägare har ökat under de senaste decennierna, i takt med att basebollsporten har blivit alltmer kommersialiserad och penningstinn: inte sedan början av 1930-talet, depressionsåren efter börskraschen 1929, har det förekommit så många skildringar av onda – det vill säga cyniskt råkapitalistiska – lagägare i basebollfilm som det gör nu för tiden. Se där en varningsklocka.

En helt central händelse i basebollsportens historia, och därmed den amerikanska kulturen, var när den förste svarte spelaren, Jackie Robinson, gjorde entré i högsta ligan 1947. Liksom det amerikanska samhället i övrigt genomsyrades basebollsporten länge av en öppen rasism, för att inte säga rasåtskillnadspolitik ("Jim Crow"). Hur rasrelationerna gestaltats i basebollfilmerna diskuteras i kapitel 8, "The Back of the Dugout". Författarnas konklusion är att basebollfilmerna inte har behandlat rasrelationer som ett problem. Innan *The Jackie Robinson Story* (1950), där Robinson för övrigt spelar sig själv, skildrades svarta, om de ens förekom, oftast på ett nedlåtande sätt i basebollfilmer, medan de efter *Jackie Robinson Story*, under 1950- och 1960-talet, inte förekom alls i de helvita basebollfilmerna. Därigenom undvek filmmakarna att över huvud taget behöva konfronteras med den känsliga rasfrågan: man sopade den under mattan helt enkelt, låtsades som att den inte existerade. Däremot kunde en och annan latinamerikan förekomma i rollistan, om de var tillräckligt ljushyade, dvs. tillräckligt "vita".

Det var först under 1970-talet som rasfrågan började artikuleras i basebollfilm. Många populära basebollfilmer, som *Field of Dreams* (1989), har dock fortsatt varit helvita, medan de filmer som visat upp etniskt blandade lag, med både svarta och vita, aldrig refererar till raskampen och dess historia utan tar den nya, integrerade ordningen för given. Den bild som basebollfilm gett sedan 1980-talet är den av rasmässig harmoni. Av de spänningsfyllda raskonflikter och orättvisor som fortfarande existerar i det amerikanska samhället och i basebollsporten syns mycket litet i basebollfilmerna, vilket innebär att filmerna mindre handlar om den reellt existerande basebollsporten och mer om myter som ger uttryck åt basebollsportens ideologiska visioner om att sporten förmedlar och skapar idylliska gemenskaper baserade på ömsesidig respekt ("acceptance"), omhändertagande och vänskap. Den som börjar tappa tron på basebollsporten med dess mångmiljonärer och lag som köps och säljs som vilken vara som helst på en marknad kan alltså med fördel vända sig till basebollfilmen för att återfå sin tro på sportens kärnvärden.

” En sällsynt basebollfilm där kvinnor utövar sporten är ovan nämnda *A League of Their Own* (1992), som handlar om den kvinnoliga som startades under andra världskriget när många män i basebolligorna ställdes i krigstjänst.

I kapitel 9, "Girl's Don't Play Baseball", behandlas kvinnorollerna i basebollfilmen. Det har i huvudsak förekommit två kvinnotyper. Dels den onda, förföriska vampen, dels den goda makan och husmodern, som uppoffrande stöttar sin man i hans hjältemodiga basebollvärv; detta helt i enlighet med de traditionella familjevärderingar som generellt odlas i basebollfilm. Dessa olika kvinnoroller ställs väldigt tydligt och klart mot varandra i exempelvis *The Natural* (1984). En sällsynt basebollfilm där kvinnor utövar sporten är ovan nämnda *A League of Their Own* (1992), som handlar om den kvinnoliga som startades under andra världskriget när många män i basebolligorna ställdes i krigstjänst. Då fick kvinnliga spelare hoppa in och bidra till att tillmötesgå en aldrig sinande efterfrågan på basebollmatcher.

I bokens tionde och avslutande kapitel, "The America That Was Meant to Be", knyter författarna an till (nyligen avlidne) antropologen och strukturalisten Claude Lévi-Strauss (som de slarvigt nog felstavat till Levi-Strauss) och dennes teori om att myters funktion är att skapa en magisk lösning på spänningar och konflikter inom en kultur. Just detta är, menar Most & Rudd, basebollfilmens grundläggande syfte och funktion: att skapa harmoniserande, utopiska synteser av konflikter i det amerikanska samhällslivet och den därstädes flitigt utövade basebollsporten – konflikten mellan exempelvis individualism och lagarbete, självtillräcklighet och samarbete, hänsynslös konkurrens och "fair play". De lösningar som basebollfilmerna erbjuder på dessa och andra konflikter är dock på intet vis neutrala, utan *ideologiska* till sin natur: det är *vissa* lösningar, samhällsperspektiv och hjälte- och medborgarideal som kommer till uttryck, på bekostnad av andra alternativ. Detta ideologiska arbete innebär också att vissa konflikthärdar inte kommer till uttryck alls i basebollfilmerna, vilket exempelvis länge var fallet med rasismen i USA i allmänhet och inom basebollsporten i synnerhet.

Sammanfattningsvis ger Most & Rudd en god och mångsidig beskrivning av genren basebollfilm och dess karakteristika. Styrkan i boken är den historiska översikten och periodindelningen, där man visar hur olika motiv odlats och kvarstått eller förändrats genom åren. Till bokens svagheter hör den vaga kontextualiseringen, det att basebollfilmen sällan ses i ljuset av den bredare samhällsutvecklingen eller andra populära sportfilmgenrer som boxning och amerikansk fotboll. Kan liknande trender och ideologiska mönster ses i dessa genrer, eller är de unika för basebollfilm, frågar man sig. Ett sällsynt, positivt undantag görs på s. 155, där författarna jämför den överslättande attityden i basebollfilm de senaste cirka tjugofem åren i förhållande till rasfrågan, med de många andra filmer under perioden som tvärtom gått på djupet med denna problematik (exempelvis filmerna av

sportälskaren Spike Lee). Sett över tid ger genren baseballfilm, i egenskap av populärkultur, uttryck åt olika diskurser som definierar vad det innebär att vara en sann och "normal" amerikan, kan Most & Rudd konstatera genom att knyta an till Michel Foucault. Även detta är en del av det ideologiska arbete som utförs medelst baseballfilm.

Most & Rudd är dock först som sist av den åsikten, att de ideala bilder av gemenskap och tillhörighet som kommer till uttryck i baseballfilm – bilder av den amerikanska samhällsgemenskapen som den en gång var tänkt att bli – i grunden är sympatiska och eftersträvansvärda. De skriver avslutningsvis (s. 180): "These cinematic portrayals of baseball and its heroes enable us to continue to hang on to a symbolic vision of what we would like our culture to become. It is a vision of the America that was meant to be. The challenge, it would seem, is not to make the ideology of baseball conform to reality, but to make reality conform to the ideology of baseball." Här finner vi givetvis också en förklaring till den stora betydelse tävlingsidrotten har i dag, världen över, på arenorna och inte minst i diverse mediala former (dagspress, magasin, reklam, film, radio, TV, musik, dataspel, fansites på Internet etc.): den tillhandahåller bilder av mer ideala och rättvisa samhällsförhållanden, förhållanden där man faktiskt har en chans att konkurrera på lika villkor och att lyckas, att bli en hjälte eller en del av en gemenskap på klubb- eller nationsnivå.

Populistisk baseballfilm i Capra-traditionen

Wes D. Gehring

Mr. Deeds Goes to Yankee Stadium: Baseball Films in the Capra Tradition

180 sidor, hft., ill.

Jefferson, NC: McFarland 2004

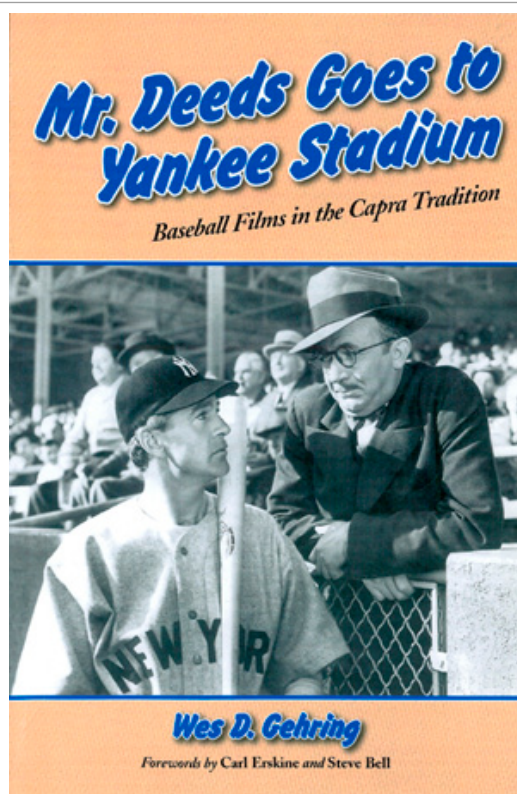
ISBN 978-0-7864-1773-5

Mer än något annat genomsyras amerikansk baseball av populism. Detta ger Wes D. Gehring, professor i film vid Ball State University, belägg för i sin bok *Mr Deeds Goes to Yankee Stadium*.

Baseball Films in the Capra Tradition (McFarland, 2004). Bokens titel anspelar på en filmhistoriskt berömd Capra-film, *Mr. Deeds Goes to Town* (*En gentleman kommer till stan*, 1936), med Gary Cooper och Jean Arthur i huvudrollerna. Frank Capra (1897–1991) var något av "feel good"-filmens skapare. Den period under vilken Capras populistiska filmer slog igenom, 1930-talet, var allt annat än god, med depression och fattigdom, men i hans filmer gestaltas ett hopp och en förtröstan på människans inneboende godhet och vilja att göra gott och hjälpa sin nästa. Capras filmer från 1930- och 1940-talen inkluderar *It Happened One Night* (*Det hände en natt*, 1934), nämnda *Mr. Deeds Goes to Town* (1936), *You Can't Take It With You* (*Komedien om oss människor*, 1938), *Mr. Smith Goes to Washington* (*Mr. Smith i Washington*, 1939), *Meet John Doe* (*Vi behöver varann*, 1941), *Arsenic and Old Lace* (*Arsenik och gamla spetsar*, 1944) och *It's a Wonderful Life* (*Livet är underbart*, 1946).

Populism, av latinets *populus*, "folk", och närbesläktat etymologiskt med populärt, *popular*, är en politisk hållning som väddar till "folket" och angriper en politisk eller social elit. Benämningen härstammar från det amerikanska populistpartiet vid mitten av 1800-talet. Kännetecknande för populism är att det rör sig om politik med förenklade lösningar, med "sunt förnuft" och vi-mot-dom-tänkande som argument för åsikterna. Det är dock inte främst åsikterna i sig själva som avgör om till exempel ett parti kan anses populistiskt, utan just att man anspelar på ett tänkt gap, en klyfta, mellan makthavare och en majoritet av folket.

Ingenstans har en sådan populism kommit till uttryck så klart och otvetydigt som i Capras filmer, menar Gehring. En annan viktig populistisk inspirationskälla är den på sin tid högt älskade artisten, komikern, skådespelaren, kolumnisten och inte minst sportälskaren Will Rogers (1897–1935, ej att förväxla med Roy Rogers).[2] Genom att, som applicerad metod, jämföra de populistiska åsikter, hållningar och ideal som kommer till uttryck hos Will Rogers och i Capras filmer med de som kommer till uttryck i baseballfilm, kan Gehring konstatera att baseballfilmen tydligt bygger vidare på arvet från Rogers och Capra.

Gehring tar främst utgångspunkt i Capras film *Meet John Doe* (*Vi behöver varann*, 1941), där baseball är ett bärande motiv (dock utan att skildra faktiska baseballmatcher). Året efter, 1942, kom den första och mest arketypiska av alla populistiska baseballfilmer, *The Pride of the Yankees*. Det är ingen tillfällighet att Cary Cooper, som spelade huvudrollen i *Meet John Doe*, också spelade huvudrollen som baseballegenden Lou Gehrig i *The Pride of the Yankees*: mer än någon annan skådespelare kom Gary Cooper att symbolisera den vanlige, godhjärtade amerikanen och populistiskt "sunt förnuft" i kampen mot diverse makthavare och för rättvisa och mänsklig värdighet.

De värden och ideal som Wes. D. Gehring menar genomsyrar baseballfilm är i stort sett de samma som Most & Rudd lokaliserar i sin studie. Vad Gehring gör är att analysera baseballfilmerna genom en annan uppsättning innehållskategorier, detta med anknytning till Capras filmer, där det finns en tilltro till folket ("the people"), till familjelivet ("families"), till möjligheten att efter ett misslyckande få en andra chans ("second chances"), samt ett hyllande av traditionella, amerikanska symboler som små, täta samhällen på landsbygden – och baseball. I

baseballfilmerna har sporten blivit ett huvudmotiv, men det är samma värden och ideal som här kommer till uttryck: folket, familjen, en andra chans, det i mer än en bemärkelse jordnära livet på landsbygden. Viktigt är också framlyftandet av goda fadersfigurer, vare sig det handlar om biologiska fäder eller surrogatfäder, det vill säga män som fyller en faderlig funktion genom att vara vägledande men också gränssättande. I idealfallet omges den gode fadern av den gode, omhändertagande och stöttande modern.

Två aspekter som Gehring lyfter fram angående baseballfilmen är dels dess melodramatiska karaktär, dels dess religiösa innehåll.

Baseballfilmens melodramatiska upplägg, dess tvära kast mellan lycka och förtvivlan och dess klara polarisering av gott och ont, gör dem till manliga "snyftare". Inte minst ger den ofta förekommande återföreningen mellan far och son i baseballfilm oss män anledning att fälla en och annan tår: se exempelvis *The Natural* (1984), *Field of Dreams* (1989), *Frequency* (2000) eller *The Rookie* (2002).

Baseballfilm ger också uttryck åt grundläggande, existentiella värden i en alltmer rationaliserad och sekulariserad tidsålder, värden som kan definieras som religiösa eller andliga, vilket man vill (här talar vi inte om organiserad religion med fasta dogmer): att ge uttryck åt drömmen om samhörighet, gemenskap, uppgåendet i någonting högre än en själv, generationsmässig kontinuitet, en allomfattande kärlek och det godas seger över det onda – liksom i dagens fotbollsjournalistik förekommer det många exempel på "mirakel" i baseballfilmer. I baseballfilm smälter dessa religiösa ideal ofta samman med en handfast och tidstypisk ideologi om den amerikanska drömmen, det vill säga föreställningen om att alla har möjlighet att nå social och ekonomisk framgång via hårt och ärligt arbete: bara man inte ger upp kan man få en andra chans.

” I baseballfilmerna har sporten blivit ett huvudmotiv, men det är samma värden och ideal som här kommer till uttryck: folket, familjen, en andra chans, det i mer än en bemärkelse jordnära livet på landsbygden.

Avslutningsvis kan det konstateras, att Gehring gör en bredare kontextualisering av baseballfilm än vad Most & Rudd gör. Dock finns det en miss i Gehrings kontextualisering: han stirrar sig så blind på Will Rogers och Capras filmer att han missar den första stora biografiska filmen om en amerikansk idrottshjälte, *Knute Rockne – All American*, från 1940. Enligt min och andras mening hade den minst lika stor betydelse för tillkomsten två år senare, 1942, av *The Pride of the Yankees* som någonsin Capras filmer.

Gehrings framställning är kanske mer spirituell, i meningen brinnande för sitt ämne. Han gör också mer ingående analyser av ett antal utvalda filmer. Å andra sidan behandlar Must & Rudd, som förvisso också älskar sitt ämne, baseballfilm, fler baseballfilmer, samt har ett upplägg som kanske är mer lättillgängligt, i alla fall för den som inte redan är så bekant med baseballfilm och dess historia.

Tillsammans utgör dock dessa två böcker en formidabel ingång till och beskrivning av baseballfilmens värld.

[1] Uppgifter om USA från *Bonniers stora lexikon*, band 14 (1989), s. 32.

[2] Om Will Rogers, se: http://en.wikipedia.org/wiki/Will_Rogers

-
- **Hitta bästa pris på Most & Rudd hos Prispallen.se**
 - **Kjøp Most & Rudd fra Capris.no**
 - **Sammenlign priser på Most & Rudd hos Pensum.dk**
 - **Buy Most & Rudd from Amazon.co.uk**
 - **Buy Most & Rudd from Amazon.com**

- **Hitta Gehring hos Adlibris.se**
- **Kjøp Gehring fra Capris.no**
- **Sammenlign priser på Gehring hos Pensum.dk**
- **Buy Gehring from Amazon.co.uk**
- **Buy Gehring from Amazon.com**